

**Constituziun communal
dalla vischnaunca da Tujetsch**

Approbada entras la votaziun all'urna ils 21 d'october 2007

Vigur: 1. da schaner 2008

CUNTEGN CONSTITUZIUN COMMUNALA

I. DETERMINAZIUNS GENERALAS

Art. 1	Vischnaunca	5
Art. 2	Autonomia	5
Art. 3	Incumbensas	5
	a) En general	5
	b) En special	5
	c) Externalisaziun (Delegaziun d'incumbensas).....	6
Art. 4	Lungatg official.....	6
Art. 5	Egualitad dallas schlatteinas	6

II. DRETGS ED OBLIGAZIUNS

Art. 6	a) Habilitad da votar.....	6
	b) Dretg da votar.....	6
Art. 7	Eligibladad	6
Art. 8	Exclusiun	6
Art. 9	Votaziuns ed elecziuns.....	7
Art. 10	a) Perioda d'uffeci.....	7
	b) Termin dallas elecziuns.....	7
	c) Limitaziun dil temps d'uffeci.....	7
Art. 11	a) Remplazzament.....	7
	b) Elecziuns complementaras	7
Art. 12	Recusaziun	7
Art. 13	Dretg d'iniziativa	8
Art. 14	Procedura	8
Art. 15	Retratga dall'iniziativa.....	8
Art. 16	Iniziativas illegalas	8
Art. 17	Referendum facultativ.....	8
Art. 18	Procedura	9
Art. 19	Dretg da petiziun.....	9
Art. 20	Dretg da moziun	9
Art. 21	Dretg d'informaziun.....	9
Art. 22	Reponderaziun	10
Art. 23	Dretg da recuors.....	10
Art. 24	Responsabladad e discretadad.....	10
Art. 25	Protocols.....	10
Art. 26	Envesta els protocols	10

III. ORGANISAZIUN COMMUNALA

Art. 27	Organs communals.....	11
Art. 28	Autoritad suprema	11

A. LA CUMINONZA DILS VOTANTS ALL'URNA

Art. 29	Votaziun all'urna / Publicaziun.....	11
---------	--------------------------------------	----

B. LA RADUNONZA DA VISCHNAUNCA

Art. 30	Votaziuns ed elecziuns / Convocaziun e cumpetenzza da decider.....	12
Art. 31	Cumpetenzas.....	12

C. IL CUSSEGL DA VISCHNAUNCA

Art. 32	Cumposiziun.....	13
Art. 33	Elecziun	13
Art. 34	Convocaziun / Cumpetenzza da decider	14
Art. 35	Cumpetenzas.....	14

D. LA SUPRASTONZA COMMUNALA

Art. 36	Funcziun	15
Art. 37	Cumposiziun	15
Art. 38	Convocaziun / Sedutas.....	15
Art. 39	Cumpetenzza da decider	16
Art. 40	Cumpetenzas en general	16
Art. 41	Cumpetenzas specialas	16
Art. 42	Relaziun denter la suprastonza communal ed il cussegl da vischnaunca.....	17
Art. 43	Departaments	18
Art. 44	President communal.....	18
Art. 45	Suttascripziun	18

E. LA CUMISSIUN DA GESTIUN

Art. 46	Cumposiziun	19
Art. 47	Eligibladad	19
Art. 48	Cumpetenzza da decider	19
Art. 49	Incumbensa e cumpetenzas.....	19
Art. 50	Controlla dil quen communal.....	19

F. IL CUSSEGL DA SCOLA

Art. 51	Cumposiziun / Cumpetenzza da decider	20
Art. 52	Incumbensas e cumpetenzas.....	20

IV. ROMS DALL'ADMINISTRAZIUN

A. ADMINISTRAZIUN COMMUNALA

Art. 53	Incumbensa	20
Art. 54	Menader.....	21

B. FATGS DA BAGHEGIAR

Art. 55	Cumissiun da baghegiar / Incumbensa	21
---------	---	----

C. FATGS DA PUMPIERS

Art. 56	Cumissiun da pumpiers / Incumbensa	21
---------	--	----

D. PROTECZIUN CIVILA

Art. 57	Stab da crisa / Incumbensa	21
---------	----------------------------------	----

V. MENASCHIS ACCESSORIS SENZA ATGNA PERSUNALITAD GIURIDICA

A. TGÈSA S. VIGELI

Art. 58	Cumissiun da menaschi / Incumbensa.....	22
---------	---	----

B. BOGN SEDRUN

Art. 59	Cumissiun da menaschi / Incumbensa.....	22
---------	---	----

C. MUSEUM LA TRUAISCH

Art. 60	Cumissiun da menaschi / Incumbensa.....	22
---------	---	----

VI. MENASCHIS ACCESSORIS CUN ATGNA PERSUNALITAD GIURIDICA

A. VISCHINADIS

Art. 61	Organisaziun / Persunalitad giuridica.....	23
---------	--	----

B. CORPORAZIUNS D'AUA

Art. 62	<i>Organisaziun / Persunalitad giuridica</i>	23
---------	--	----

C. ENERGIA ALPINA

Art. 63	<i>Provediment d'energia</i>	23
---------	------------------------------------	----

VII. CORPORAZIUNS, UNIUNS E FUNDAZIUNS REGIONALAS ED INTERCOMMUNALAS, UFFECIS INTERCOMMUNALS

Art. 64	<i>Appartenenza ad instituziuns</i>	24
---------	---	----

A. CORPORAZIUNS	24
-----------------	-------	----

B. UNIUNS	24
-----------	-------	----

C. FUNDAZIUNS	24
---------------	-------	----

D. UFFECIS	24
------------	-------	----

VIII. SEDRUN PENDICULARAS SA

Art. 65	<i>Participaziun vischnaunca</i>	24
---------	--	----

IX. FINANZAS, TAGLIAS ED AUTRAS TAXAS

Art. 66	<i>Facultad communal</i>	25
---------	--------------------------------	----

Art. 67	<i>Principis dalla contabilitad / Rendaquen / Preventiv / Plan da finanzas</i>	25
---------	--	----

Art. 68	<i>Taglias e taxas</i>	26
---------	------------------------------	----

Art. 69	<i>Taxas d'utilisaziun e contribuziuns vid ils cuosts</i>	26
---------	---	----

Art. 70	<i>Taxa da cura e taxa per promover il turissem</i>	26
---------	---	----

Art. 71	<i>Contribuziun da preferenza (perimeter)</i>	26
---------	---	----

Art. 72	<i>Taxas</i>	27
---------	--------------------	----

Art. 73	<i>Taglias</i>	27
---------	----------------------	----

X. FATGS DA BASELGA

Art. 74	<i>Pleiv</i>	27
---------	--------------------	----

XI. DETERMINAZIUNS FINALAS

Art. 75	<i>Revisiun</i>	27
---------	-----------------------	----

Art. 76	<i>Vigur</i>	27
---------	--------------------	----

Art. 77	<i>Abolir disposiziuns cuntradictorias</i>	28
---------	--	----

I. DETERMINAZIUNS GENERALAS

Art. 1

Vischnaunca

La vischnaunca da Tujetsch ei ina corporaziun territoriala dil dretg public. Ella consista dallas persunas domiciliadas sin siu territori e se cumpona dallas fracziuns Tschamut, Selva, Rueras, Dieni, Camischolas, Zarcuns, Gonda, Sedrun, Bugnei, Surrein e Cavorgia.

Art. 2

Autonomia

La vischnaunca ha il dretg d'administraziun autonoma enteifer la legislaziun federala e cantunala. Ella exercitescha enteifer ils cunfins da sias cumpetenzas legalas la suveranitat sur da tut las persunas e caussas che sesanflan sin siu territori.

Art. 3

Incumbensas

La vischnaunca ademplescha las incumbensas che sepresentan ad ella en favur dil beinstar public. Ella promova il beinstar social sco era il svilup cultural, economic ed ecologic e decretescha las leschas ed ordinaziuns necessarias.

a) En general

b) En special

Tier las incumbensas dalla vischnaunca appartegnan cun resalva dil dretg federal e cantunal en special ils suandonts secturs:

a) l'administraziun generala

b) la segirtad publica (polizia communal, fatgs da pumpiers, protecziun civila)

c) la scolaziun e formaziun

d) la cultura ed il temps liber

e) la sanadad publica

f) il beinstar social

g) il traffic (ils fatgs da vias e da construcziun)

h) igl ambient e la planificaziun territoriala (planisaziun locala, provediment d'aua, allontanament dallas auas piarsas, dismessa da rumien, fatgs da santeri, protecziun digl ambient)

i) l'economia publica (agricultura, selvicultura, provediment cun forza electrica, turissem)

k) las finanzas e las taglias

c) Externalisaziun
(Delegaziun
d'incumbensas) La vischnaunca sa delegar l'execuziun da certas incumbensas a corporaziuns, instituziuns, fundaziuns dil dretg public, privats ni a persunas giuridicas ni naturalas.

Art. 4

Lungatg official Il lungatg official da scartira dalla vischnaunca ei il romontsch sursilvan ed il lungatg official a bucca ei igl idiom da Tujetsch.

Art. 5

Egualitad dallas schlatteinas Las indicaziuns davart las persunas, las funcziuns e las professiuns en questa constituziun serefereschon ad omisduas schlatteinas.

II. DRETGS ED OBLIGAZIUNS

Art. 6

a) Habilitad da votar Habels da votar ein ils burgheis svizzers che han cumplenu il 18avel onn e ch'ei buca ugadai pervia da malsogna ni fleivlezia da spért.

b) Dretg da votar Il dretg da votar en fatgs communal han las persunas ch'ei hablas da votar e che han lur domicil en vischnaunca.

Art. 7

Eligibladad Scadina persuna cul dretg da votar ei eligibla en in'autoridad communal, sch'ella ei buca vegnida privada da quei dretg entras sentenza penala.

Art. 8

Exclusiun Parents e quinais en lingia directa, fargliuns, consorts e persunas che vivan en in partenadi registrau ni che meinan facticamein ina communitad da veta astgan buca appartener el medem temp alla medema autoridad communal.

Vegnan pliras persunas elegidas, ch'astgan buca appartener alla medema autoridad, decida il pli dallas vuschs obtenidas davart l'exclusiun. Tier il medem diember da vuschs decida la sort. Igl official reeligiun ha denton la preferenza.

In collaboratur communal astga buca appartener all'autoridad directamein superiura.

Art. 9

- Votaziuns ed elecziuns
- Votaziuns ed elecziuns han liug all'urna ni sin radunonza da vischnaunca entras tscherna ni scrutini.
- La procedura leutier ei fixada en la lescha davart las votaziuns ed elecziuns per la vischnaunca da Tujetsch.
- Per votaziuns ed elecziuns federalas e cantunalas valan las disposiziuns respectivas dalla confederaziun e dil cantun.

Art. 10

- a) Perioda d'uffeci
- Tuttas autoritads e cumissiuns permanentas dalla vischnaunca da Tujetsch vegnan elegidas per ina perioda da 3 onns. Il surdar ed il surprendre ils uffecis e las funcziuns per ina perioda succeda mintgamai igl 1. da fenadur.
- b) Termin dallas elecziuns
- Las elecziuns communalas han per regla liug el decuors dils meins avrel e matg. Igl official partent ei responsabels ch'igl uffeci vegni surdaus a siu successur a moda regulara.
- c) Limitaziun dil temps d'uffeci
- Per il cussegl da vischnaunca, la suprastanza communal, il cussegl da scola e la cumissiun da gestiun ei il temps d'uffeci limitaun sin 4 periodas (12 onns), sch'ellas suondan ina suenter l'autra.
- Tier l'elecziun dil president communal vegnan duas periodas sco commember da suprastanza buca quintadas.

Art. 11

- a) Remplazzament
- Sa in commember dalla suprastanza communal buca prender part regularmein allas radunonzas dalla suprastanza per pli liung temps che 6 meins, sto el vegnir remplazzaus avon la finiziun dalla perioda d'uffeci. La suprastanza communal ordeina enteifer 1 meins in'elecziun supplementara per il rest dalla perioda d'uffeci.
- b) Elecziuns complementarar
- Abdichescha ni banduna in official duront la perioda d'uffeci siu post, vegn ei eligiu in successur, aschilunsch che la proxima elecziun ordinaria ha buca liug enteifer 6 meins.

Art. 12

- Recusaziun
- Commembers d'ina autoritad ni cumissiun communal ston s'absentar tier tractaziuns sur fatgs che pertuccan lur agens interess persunals e quels da lur parents tenor art. 8. Il representant giuridic d'in fatg che vegn tractaus dall'autoritad sto medemamein prender stgisa. L'autoritad en damonda decida en assenza dils interessai, schebein raschuns da recusaziun existan.

Art. 13

Dretg d'iniziativa

100 personas cun dretg da votar san far propostas en scret e pretender ch'ei vegni votau surlunder. Excepidas da quei dretg ein decisiuns ch'autoritads communalas han priu sin fundament da lur cumpetenzas ni fatgs che regleschan la relaziun denter la vischnaunca e tiazas persunas.

L'iniziativa ei era buca pussevla encunter conclus dil cussegl da vischnaunca ch'ei suttamess tenor art. 17 al referendum facultativ.

L'iniziativa sa vegnir inoltrada en fuorma d'ina proposta generala ni d'in sboz formulau. Ella ei d'inoltrar cun las suttascripziuns alla suprastanza communal.

Art. 14

Procedura

In'iniziativa valeivla sto vegnir tractada sil pli tard enteifer 4 meins suenter ch'ella ei vegnida inoltrada. Schai la proposta ella cumpetenza dalla suprastanza communal ni dil cussegl da vischnaunca e corrispunda l'autoridad cumpetenta ad ella, vegn ella buca tractada sin radunonza da vischnaunca.

Croda ella denton en cumpetenza dil pievel, ni corrispunda l'autoridad cumpetenta buca al giavisch, predeliberescha il cussegl da vischnaunca la proposta. Quel sto suttametter l'iniziativa cun in pareri ed eventualmein cun ina cunterproposta alla radunonza da vischnaunca.

Ei ina cunterproposta avon maun, vegn ei decidiu igl emprem denter quella e la proposta d'iniziativa. Silsunter decida la radunonza da vischnaunca entras ina votaziun definitiva davart l'approbaziun ni refusaaziun dalla proposta seresultada ord l'emprema votaziun.

Art. 15

Retratga dall'iniziativa

Ina proposta d'iniziativa sa vegnir retratga dallas 5 empremas persunas ch'han signau ella, aschinavon ch'ella cuntegn buca in'otra clausla da retrer, tochen la proclamaziun dalla votaziun.

Art. 16

Iniziativas illegalas

Propostas d'iniziativa cun in cuntegn illegal ein buca admissiblas e vegnan buca suttamessas alla radunonza da vischnaunca. La suprastanza communal communichescha en in tal cass siu conclus a scret als iniziants cun indicar ils motivs.

Art. 17

Referendum facultativ

Sin proposta da silmeins 80 personas cun dretg da votar ein ils suandonts fatgs da suttametter alla radunonza da vischnaunca:

- a) il quen annual ed ils rapports da gestiun;
- b) conclus dil cussegl da vischnaunca davart novas expensas unicas egl import da varga frs. 200'000.00 per la medema caussa e da varga frs. 40'000.00 sch'ei setracta d'expensas che serepetan onn per onn;
- c) conclus dil cussegl da vischnaunca davart igl acquist, la vendita ni la mutaziun da beins immobiliars sco era davart engrevegiar ni favorisar tals cun dretgs persunals e dretgs reals restrenschi;
- d) conclus dil cussegl da vischnaunca davart credits supplementars, aschinavon ch'els survargan il credit concediu per pli che 10 procent, sil pli pauc denton per frs. 50'000.00.

Art. 18

Procedura

Decisiuns dil cussegl da vischnaunca suttamessas al referendum facultativ ein immediat da far enconuschentas publicamein. Ellas passan en vigur pér cu il termin per tschaffar il referendum ei spiraus.

Igl ei pusseivel d'instradar il referendum facultativ enteifer 20 dis dapi la publicaziun ufficiala.

La radunonza da vischnaunca che tracta il referendum duei per regla haver liug enteifer 3 meins suenter ch'il termin dil referendum ei spiraus.

Art. 19

Dretg da petiziun

Mintga persuna cun domicil en Tujetsch sa inoltrar alla suprastonza communal en scret propostas, giavischs e reclamaziuns. L'istanza cumpetenta ei obligada da prender posiziun en caussa e da dar ina risposta en scret enteifer 3 meins.

Art. 20

Dretg da moziun

Mintga persuna cun dretg da votar ha il dretg da far a caschun d'ina radunonza da vischnaunca propostas che pertuccan buca la gliesta da tractandas. Vegn ina tala acceptada, ha la suprastonza communal da presentar rapport e proposta a caschun dalla proxima radunonza da vischnaunca, sil pli tard denton enteifer 6 meins.

Art. 21

Dretg d'informaziun

A caschun d'ina radunonza da vischnaunca sa mintga persuna cun dretg da votar pretender dalla suprastonza communal sclariment davart il stan ni la realisaziun d'ina fatschenta. Igl ei d'orientar sil pli tard a caschun dalla proxima radunonza da vischnaunca.

La suprastonza communal sa desister sin in sclariment sch'impurtonts interess communal ni da tiarzas personas plaidan encunter in'orientaziun.

Art. 22

Reponderaziun

In conclus prius dalla radunonza da vischnaunca ni dalla votaziun all'urna sa vegnir sutta mess a quella da tut temps per reponderaziun. Resalvai ein dretgs da tiarzas personas.

Eis ei buca spirau 1 onn dapi ch'il conclus ei ius en vigur, ei la reponderaziun mo pussevla sche la fatschenta vegn messa danovamein sin gliesta da tractandas d'ina proxima radunonza da vischnaunca ni votaziun all'urna.

La reponderaziun ei mo acceptabla, sche quella vegn concludida cun duas tiarzas dallas personas cun dretg da votar che voteschan.

Art. 23

Dretg da recuors

Il dretg da recuors encunter conclus e disposiziuns dils organs communal sedrezza tenor la legislaziun cantunala e communal.

Art. 24

Responsabladad e discretadad

La responsabladad dils organs communal per donns ch'els caschunan exercitond lur uffeci, sedrezza a norma dalla lescha cantunala davart la responsabladad dallas autoritads, dils funcziunaris e dallas corporaziuns dil dretg public.

Ils commembers d'autoritads e cumissiuns ed ils collaboratur communal ein obligai d'esser discrets en tuttas fatschentas d'uffeci.

Art. 25

Protocols

Davart las tractativas dalla radunonza da vischnaunca, dil cussegl da vischnaunca, dalla suprastonza communal e dallas ulteriuras autoritads communalas e cumissiuns eis ei da menar protocols separai.

Art. 26

Envesta els protocols

Ils protocols dalla radunonza da vischnaunca e dil cussegl da vischnaunca ein publics e vegnan mintgamai publicai el feagl ufficial dalla vischnaunca (La Tuatschina).

Dils protocols dalla suprastonza communal e dallas ulteriuras autoritads da vischnaunca vegn ei mo schau prender envesta, sch'ins sa far valer interess giustificai.

III. ORGANISAZIUN COMMUNALA

Art. 27

Organs communalis

Ilis organs dalla vischnaunca ein:

- a) la cuminonza dils votants all'urna;
- b) la radunonza da vischnaunca;
- c) il cussegl da vischnaunca;
- d) la suprastanza communalis;
- e) la cumissiun da gestiun;
- f) il cussegl da scola

Art. 28

Autoritad suprema

La cuminonza dallas personas cun dretg da votar en vischnaunca fuorma l'autoritad suprema. Ellas exerciteschan lur dretgs all'urna ni alla radunonza da vischnaunca.

A. LA CUMINONZA DILS VOTANTS ALL'URNA

Art. 29

Votaziun all'urna

Ultra dallas fatschentas che vegnan suttamessas alla votaziun all'urna entras conclus dalla radunonza da vischnaunca cumpetan alla cuminonza dallas personas cun dretg da votar las suandontas cumpetenzas:

- a) relaschar e midar la constituziun communalis e la lescha da baghegiar;
- b) eleger:
 - il cussegl da vischnaunca
 - la suprastanza communalis
 - la cumissiun da gestiun
 - il cussegl da scola;
- c) concluder davart scadin acquist, scadin alienaziun e mutaziun da beins immobiliars e terren sco era engrevegjar ni favorisar tals cun dretgs persunals e dretgs reals restrenschi (notaziuns, menziuns, servituds e dretgs d'impegn), aschinavon ch'igl import survarga frs. 1'500'000.00;

Tier concessiuns da terren en dretg da baghegiar e tier affittaziuns vegn igl import quintaus sco suonda: tscheins annual multiplicau cun il cuoz dil dretg da baghegiar resp. d'affittaziun.

d) conceder e midar essenzialmein concessiuns per l'utilisaziun dall'aua, exequir il dretg da scadenza el senn dalla legislaziun davart il dretg dallas auas sco era conceder e midar essenzialmein concessiuns d'auter gener da pli gronda muntada.

Publicaziun

Il termin dallas votaziuns all'urna ei da publicar sil pli tard 15 dis avon la votaziun cun indicar las fatschentas e las prescripziuns specialas davart la votaziun. A medem temps obtegn mintga persuna cun dretg da votar in messadi che declara las fatschentas. Ils resultats dallas votaziuns ed elecziuns ein da publicar ladinamein egl organ official da publicaziun.

B. LA RADUNONZA DA VISCHNAUNCA

Art. 30

Votaziuns ed elecziuns

A caschun dalla radunonza da vischnaunca exerciteschan las personas cun dretg da votar directamein lur dretgs.

Votaziuns ed elecziuns succedan per regla cun maun pli, num ch'ei vegni pretendiu scrutini. La procedura ei fixada en la lescha davart las votaziuns ed elecziuns per la vischnaunca da Tujetsch.

Convocaziun e cumpe-
tenza da decider

La radunonza da vischnaunca vegn convocada dalla suprastonza comunala. Ultra dalla radunonza annuala da preventiv, sa la radunonza da vischnaunca vegnir convocada aschi savens sco igl ei necessari e cunvegnet. L'invitaziun cun la publicaziun dallas tractandas ha da succeder sil pli tard 6 dis avon la radunonza entras publicaziun el fegl official dalla vischnaunca. Excepziunalmein sa la radunonza era vegnir convocada mo cun circulara ed affischa. La radunonza da vischnaunca ei cumpetenta da decider, sch'ella ei vegnida convocada tenor uorden.

Ei astga sulettamein vegnir votau sur da tractandas ch'ei stadas publicadas e ch'ei vegnidas predeliberadas dalla suprastonza communal e dil cussegl da vischnaunca.

Art. 31

Cumpetenzas

Ils suandonts fatgs communal ein suttamess alla radunonza da vischnaunca:

- a) relaschar e midar leschas, reglaments ed ordinaziuns cun vigur generala;
- b) fixar ils peis da taglia;

- c) concluder davart novas expensas unicas egl import da varga frs. 500'000.00 per la medema caussa e da varga frs. 50'000.00 sch'ei setracta d'expensas che serepetan;
- d) concluder davart scadin acquist, scadina alienaziun e mutaziun da beins immobiliars e terren sco era engrevegjar ni favorisar tals cun dretgs persunals e dretgs reals restrenschi (notaziuns, menziuns, servituds e dretgs d'impegn) per in import da varga frs. 500'000.00 tochen frs. 1'500'000.00;

Tier concessiuns da terren en dretg da baghegiar e tier affittaziuns vegn igl import quintaus sco suonda: tscheins annual multiplicau cun il cuoz dil dretg da baghegiar resp. d'affittaziun.

- e) conceder guidas per in cuoz da varga 10 onns vid caussas ch'ei en diever public
- f) decider davart la participaziun resp. l'appartenenza a corporaziuns ed instituziuns regiunalas e davart la collaboraziun cun autras vischnauncas;
- g) decider davart autras fatschentas suttamessas al cussegl da vischnaunca per decisiun, aschinavon ch'il pli dils cussegliers presents giavischa quei;
- h) approbar il preventiv annual;
- i) suttametter fatschentas alla votaziun all'urna;
- k) concluder davart restricziuns en connex cun la vendita da schischom a persunas digl exterior.

C. IL CUSSEGL DA VISCHNAUNCA

Art. 32

Cumposiziun

Il cussegl da vischnaunca ei il parlament communal. El secumpona dad 11 commembers e 2 suppleants.

Il cussegl da vischnaunca elegia ord siu miez 1 president ed 1 vicepresidente per 1 onn.

Art. 33

Elecziun

La procedura dall'elecziun dil cussegl da vischnaunca ei fixada en la lescha davart las votaziuns ed elecziuns per la vischnaunca da Tujetsch.

Art. 34

Convocaziun Il cussegl da vischnaunca vegn convocaus dalla suprastanza communal ni sin giavisch dil president dil cussegl da vischnaunca resp. da silmeins 5 cussegliers da vischnaunca cun indicar las fatschentas che vegnan tractadas.

Cumpetenzza da decider Il cussegl da vischnaunca ei cumpetents da decider sche silmeins 9 commembers ein presents. Scadin cusseglier che fa part dalla seduta ei obligaus da votar. Resalvadas ein las disposiziuns davart la recusaziun.

Art. 35

Cumpetenzas Il cussegl da vischnaunca ha la survigilanza suprema sur dall'entira administraziun communal. El ha las suandontas cumpetenzas:

a) eleger:

- il president dil cussegl da vischnaunca
- il vicepresident dil cussegl da vischnaunca
- il vicepresident communal
- dus dumbravuschs e dus suppleants, che ageschan medemamein era sco dumbravuschs per las radunonzas da vischnaunca
- igl actuar dil cussegl da vischnaunca
- ils delegai
- tuttas cumissiuns permanentas exceptiu art. 29 lit. b
- tuttas cumissiuns predeliberontas

b) relaschar e midar ordinaziuns e reglaments executorics senza vigor generala, en special reglaments da gestiun, ordinaziuns ed il regulativ da salarisaziun sco era relaschar in uorden da fatschenta per il cussegl da vischnaunca, per la suprastanza communal e per la radunonza da vischnaunca;

c) approbar il quen annual ed ils rapports da gestiun cun resalva dil referendum facultativ tenor art. 17 lit. a;

d) concluder davart novas expensas unicas per igl import da varga frs. 50'000.00 tochen frs. 500'000.00 per la medema causa e per igl import da varga frs. 20'000.00 tochen frs. 50'000.00 sch'ei setracta d'expensas che serepetan onn per onn cun resalva dil referendum facultativ tenor art. 17 lit. b;

e) concluder davart scadin acquist, scadina alienaziun e mutaziun da beins immobiliars e terren sco era engrevegiar ni favorisar tals cun dretgs persunals e dretgs reals restrenschi (notaziuns, menziuns, servituds e dretgs d'impegn) per in import da varga frs. 50'000.00 tochen frs. 500'000.00;

Tier concessiuns da terren en dretg da baghegiar e tier affittaziuns vegn igl import quintaus sco suonda: tscheins annual multiplicau cun il cuoz dil dretg da baghegiar resp. d'affittaziun.

Il dretg dil referendum facultativ tenor art. 17 litera c resta resalvaus.

- f) concluder davart credits supplementars da varga frs. 20'000.00 cun resalva dil referendum facultativ tenor art. 17 lit. d;
- g) deliberar preliminarmein tuttas fatschentas ch'ei da suttametter alla radunonza da vischnaunca ni all'urna;
- h) decider davart conflicts da cumpetenzas denter las autoritads communalas;
- i) decider davart l'explotaziun da terren communal;
- k) verificar votaziuns ed elecziuns communalas;
- l) decider davart midadas dalla partecipaziun resp. dall' appartenenza a corporaziuns ed instituziuns regionalas.

D. LA SUPRASTONZA COMMUNALA

Art. 36

Funcziun

La suprastonza communal ei l'autoritad administrativa e poliziala dalla vischnaunca.

Il commembers dalla suprastonza communal han da prestar il sarament d'uffeci a caschun dall'emprema radunonza dil cussegl da vischnaunca suenter las elecziuns.

Art. 37

Cumposiziun

La suprastonza communal secumpona dad 1 president communal e da 4 geraus.

Il commembers dalla suprastonza communal astgan buca appartener al cussegl da vischnaunca ed alla cumissiun da gestiun.

Art. 38

Convocaziun

La suprastonza communal vegn convocada dil president communal ni dil vicepresidente aschi savens sco las fatschentas pretendan.

Sedutas

Las sedutas dalla suprastonza communal vegnan tgamunadas dil president communal, en cass d'impediment dil vicepresidente.

Art. 39

Cumpetenzza da decider La suprastanza communal ei cumpetenta da decider, sche silmeins 3 commembers ein presents.

Tier votaziuns ed elecziuns decida la pluralitad. En cass da vuschs ulivas decida tier elecziuns la sort, tier decisiuns il president. Scadin commember dalla suprastanza communal che fa part dalla seduta ei obligaus da votar. Resalvadas ein las disposiziuns davart la recusaziun.

Art. 40

Cumpetenzas en general La suprastanza communal empeila l'administraziun communal. Ella procura plinavon che las prescripziuns dalla vischnaunca, dil cantun e dalla confederaziun sco era conclus pri entras votaziuns all'urna, dalla radunonza da vischnaunca e dil cussegl da vischnaunca vegnien exequi.

Art. 41

Cumpetenzas specialas La suprastanza communal ha plinavon las suandontas cumpetenzas specialas:

- a) representar la vischnaunca enviers tiarzas personas ed avon dertgira;
- b) relaschar reglaments administrativs interns e directivas da survetsch sut resalva digl art. 35 lit. b;
- c) direger e survigilar l'entira administraziun communal;
- d) exequir la pussonza poliziala che cumpeta alla vischnaunca e la cumpetenza penala ella procedura penala administrativa, aschinavon che buca in'otra istanza ei cumpetenta leutier;
- e) decider davart recuors encunter ordinaziuns dall'administraziun communal e da sias partiziuns, aschinavon che buca istanzas specialas da recuors ein cumpetentas leutier;
- f) decider davart menar process e recuors, conceder plenipotenzas per la representaziun dalla vischnaunca en caussas da dretg e, cun resalva dallas cumpetenzas dil cussegl da vischnaunca, serrar giu contracts da pacificaziun e cunvegnientschas;
- g) concluder davart novas expensas unicas egl import da tochen frs. 50'000.00 per la medema caussa e da tochen frs. 20'000.00 sch'ei setracta d'expensas che serepetan onn per onn;
- h) conceder credits supplementars tochen agl import da frs. 20'000.00;
- i) concluder davart scadin acquist, scadina alienaziun e mutaziun da beins immobiliars e terren sco era engrevegiar ni favorisar tals cun dretgs persunals e dretgs reals restrenschi (notaziuns, menziuns,

servituds e dretgs d'impegn), aschinavon ch'igl import survarga buca frs. 50'000.00;

Tier concessiuns da terren en dretg da baghegiar e tier affittaziuns vegn igl import quintaus sco suonda: tscheins annual multiplicau cun il cuoz dil dretg da baghegiar resp. d'affittaziun.

- k) conceder gudidas per in cuoz da tochen 10 onns vid caussas ch'ein en diever public;
- l) surdar lavurs e furniziuns en rama dil preventiv e dils conclus dil pievel e dil cussegl da vischnaunca sco era deliberar credits concedi;
- m) crear, fixar il diember e reducir plazzas stablas sco era eleger il persunal e fixar l'indemnisaziun;
- n) fixar ils datums per votaziuns, elecziuns ni radunonzas da vischnaunca;
- o) deliberar preliminarmein tuttas tractandas ch'ein da suttametter al cussegl da vischnaunca, alla radunonza da vischnaunca ni all'urna;
- p) redeger dils messadis per il cussegl da vischnaunca, per la radunonza da vischnaunca e per las votaziuns all'urna;
- q) liquidar las fatschentas dil socialessar;
- r) reparter las incumbensas administrativas sils departaments;
- s) relaschar in reglament davart las cumpetenzas finanzialas, persunalas ed autras che vegnan surdadas alla direcziun communal (president communal ensemen cul menader dall'administraziun ed il menader dils menaschis tecnicos);

Alla suprastonza communal cumpetan tuttas cumpetenzas ch'ein buca surdadas entras dretg federal ni cantunal, entras la constituziun communal ni entras la lescha da vischnauncas ad in auter organ da vischnaunca.

Art. 42

Relaziun denter la suprastonza communal ed il cussegl da vischnaunca

La suprastonza communal prepara tuttas fatschentas ch'ein da tractar dil cussegl da vischnaunca e fa leutier propostas argumentadas. Ella sa ultra da quei suttametter voluntariamein fatschentas per decisiun al cussegl da vischnaunca.

Il president communal ed ils commembers dalla suprastonza communal ein obligai da prender part allas sedutas dil cussegl da vischnaunca. Excepziuns ein mo pusseivlas, sch'in commember ei buca directamein involvaus en las fatschentas tractandadas.

La suprastonza communal presenta annualmein, sil pli tard entochen ils 30 da zercladur, il rapport da gestiun ed il quen annual digl onn passau per mauns dil cussegl da vischnaunca. Quel duei dar in clar e

surveseivel maletg dallas finanzas e dil menaschi communal. Plinavon suttametta ella al cussegl da vischnaunca per mauns dalla radunonza da vischnaunca mintgamai sil pli tard entochen ils 31 da december il preventiv per igl onn vegnent ensemen cun la proposta per la fixaziun dils peis da taglia.

Art. 43

Departaments

L'administraziun communal vegn repartida sin 5 departaments. Scadin suprastont meina in departament.

La suprastonza communal decida per regla mintgamai all'entschatta d'ina perioda d'uffeci davart la repartiziun dils departaments e reglescha la substituziun.

Ils pensums dils differents departaments, respectiv dallas differentas partiziuns d'administraziun sco era la delegaziun da tals san vegnir reglai en in'ordinaziun supplementara.

Il cussegl da vischnaunca fixescha el reglament da fatschentas la relaziun denter la suprastonza communal ed ils departaments arisguard cumpetenzas ed obligaziuns.

Art. 44

President communal

Il president communal empeila la radunonza da vischnaunca e las sedutas dalla suprastonza communal.

El survegilescha il decuors dallas fatschentas dalla suprastonza communal e coordinescha la lavur dils departaments, dall'administraziun e d'eventualas cumissiuns, cun resalva dallas cumpetenzas dil cussegl da vischnaunca.

En cass urgents relai el decrets provisoris cun rapportar immediat sur-lunder alla suprastonza communal. El exequescha las funcziuns surdadas al president communal entras prescripziuns dil cantun e dalla confederaziun.

Art. 45

Suttascripziun

La suttascripziun legalmein valeivla per la vischnaunca cumpeta al president communal, ni en cass d'impediment al vicepresident, ensemen cun in suprastont ni il menader dall'administraziun.

E. LA CUMISSIUN DA GESTIUN

	Art. 46
Cumposiziun	La cumissiun da gestiun secumpona da 3 commembers e 2 suppleants. Ella seconstituescha sesezza.
	Art. 47
Eligibladad	Commembers dalla suprastonza communal, dil cussegl da vischnaunca e dil cussegl da scola sco era collaboraturs communal e lur parents tenor art. 8 dalla costituziun communal ein buca eligibels sco commembers e suppleants ella cumissiun da gestiun.
	Art. 48
Cumpetenzza da decider	La cumissiun da gestiun sa prender decisiuns mo sche 3 commembers ein presents. Scadin commember e suppleant dalla cumissiun ei obligaus da votar. Resalvadas ein las disposiziuns davart la recusaziun.
	Art. 49
Incumbensa e cumpetenzas	<p>La cumissiun da gestiun examinescha tuttas spartas dall'administraziun communal, igl entir menaschi finanziel dalla vischnaunca, il preventiv ed il quen annual. Plinavon examinescha ella schebein il preventiv ed eventuels credits supplementars sco era las cumpetenzas finanzialas dils differents organs ein vegni observai.</p> <p>Ella inoltrescha siu rapport e sias proposiziuns annualmein a scret alla suprastonza communal entochen il davos d'avrel per mauns dil cussegl da vischnaunca resp. dil pievel.</p> <p>Constataziuns da natira subordinada san vegnir fatgas en in rapport special per mauns dalla suprastonza communal.</p>
	Art. 50
Controlla dil quen communal	<p>La cumissiun da gestiun sa incumbensar in biro fiduziar cun l'examinaziun dil quen communal.</p> <p>Il biro fiduziar exequescha l'examinaziun en preschientscha da silmeins 1 commember dalla cumissiun da gestiun.</p>

F. IL CUSSEGL DA SCOLA

Art. 51

Cumposiziun

Il cussegl da scola secumpona da 5 commembers ed 1 suppleant. El seconstituescha sesez.

Il commember dalla suprastanza communal incumbensaus cun il departament appartegn ex officio al cussegl da scola. Il menader da scola fa part allas sedutas dil cussegl da scola cun vusch consultativa.

Persunas d'instrucziun dallas scolas communalas e lur parents tenor art. 8 dalla constituziun astgan buca appartener al cussegl da scola.

Cumpetenza da decider

Il cussegl da scola sa prender decisiuns mo sche 3 commembers ein presents. Scadin commember dil cussegl da scola che assista allas sedutas ei obligaus da votar. Resalvadas ein las disposiziuns davart la recusaziun.

Art. 52

Incumbensas e cumpe-
tenzas

Il cussegl da scola exequescha la legislaziun federala, cantunala e communal da scola. El diregia e survigilescha il menaschi da scola e da scoletta.

Al cussegl da scola cumpeta ultra dallas cumpetenzas numnadas en la lescha cantunala da scola:

- a) eleger e relaschar persunas d'instrucziun en cuminonza cun la suprastanza communal;
- b) elavurar e survigilar la lescha da scola sco era ils regulativs ed ils uordens da scola per mauns dallas instanzas cumpetentas;
- c) fixar ils termins dall'entschatta e finiziun dalla scola sco era dallas vacanzas.

IV. ROMS DALL'ADMINISTRAZIUN

A. Administraziun communal

Art. 53

Incumbensa

L'administraziun communal ei suttamessa administrativamein al president communal. Ella procura l'entira contabilitad e las ulteriuras incumbensas publicas ed exequescha ils conclus dalla suprastanza communal, sch'ils menaders da partiziun ein buca incumbensai cun quei.

Art. 54

Menader
dall'administraziun

Il menader dall'administraziun meina l'administraziun communal e survigilescha il persunal da quella.

El scriva il protocol dallas radunonzas communalas e dallas sedutas dalla suprastanza communal ed ha vusch consultativa en quellas.

B. Fatgs da baghegiar

Art. 55

Cumissiu da baghegiar

Per ils fatgs da baghegiar vegn ei elegiu ina cumissiu da baghegiar. Il commember dalla suprastanza communal incumbensaus cun il departament da baghegiar appartegn ex officio alla cumissiu e presidescha quella.

Incumbensa

L'organisaziun, l'incarica e las cumpetenzas dalla cumissiu da baghegiar sedrezzan tenor la lescha da baghegiar dalla vischnaunca da Tujetsch.

C. Fatgs da pumpiers

Art. 56

Cumissiu da pumpiers

Per ils fatgs da pumpiers vegn ei elegiu ina cumissiu da pumpiers. Il commember dalla suprastanza communal incumbensaus cun il departament da segirtad appartegn ex officio alla cumissiu e presidescha quella.

Incumbensa

L'organisaziun, l'incarica e las cumpetenzas dalla cumissiu da pumpiers sedrezzan tenor il regulativ da pumpiers dalla vischnaunca da Tujetsch.

D. Protecziun civila

Art. 57

Stab da crisa

Per ils fatgs dalla protecziun civila vegn ei elegiu in stab da crisa. In commember dalla suprastanza communal appartegn ex officio al stab.

Incumbensa

L'organisaziun, l'incarica e las cumpetenzas dil stab da crisa sedrezzan tenor la lescha davart l'organisaziun en cass da crisa dalla vischnaunca da Tujetsch.

V. MENASCHIS ACCESSORIS SENZA ATGNA PERSUNALITAD GIURIDICA

A. Tgèsa s. Vigeli

Art. 58

La vischnaunca da Tujetsch meina la Tgèsa s. Vigeli a Sedrun.

Cumissiun da menaschi	Per la Tgèsa s. Vigeli vegn ei elegiu ina cumissiun da menaschi, la quala seconstituescha sesezza. Il commember dalla suprastonza incumbensaus cun il departament appartegn ex officio alla cumissiun.
Incumbensa	L'organisaziun, l'incarica e las cumpetenzas dalla cumissiun da menaschi sedrezzan tenor il regulativ da fatschenta per la Tgèsa s. Vigeli.

B. Bogn Sedrun

Art. 59

La vischnaunca meina il bogn da divertiment e da wellness „Bogn Sedrun“.

Cumissiun da menaschi	Per il Bogn Sedrun vegn ei elegiu ina cumissiun da menaschi, la quala seconstituescha sesezza. Il commember dalla suprastonza communal incumbensaus cun il departament appartegn ex officio alla cumissiun.
Incumbensa	L'organisaziun, l'incarica e las cumpetenzas dalla cumissiun da menaschi sedrezzan tenor il regulativ da fatschenta per il Bogn Sedrun.

C. Museum La Truaisch

Art. 60

La vischnaunca meina il Museum La Truaisch a Sedrun.

Cumissiun da menaschi	Per il Museum La Truaisch vegn ei elegiu ina cumissiun da menaschi, la quala seconstituescha sesezza. Il commember dalla suprastonza communal incumbensaus cun il departament appartegn ex officio alla cumissiun.
Incumbensa	L'organisaziun, l'incarica e las cumpetenzas dalla cumissiun da menaschi sedrezzan tenor il regulativ da fatschenta per il Museum La Truaisch.

VI. MENASCHIS ACCESSORIS CUN ATGNA PERSUNALITAD GIURIDICA

A. Vischinadis

Art. 61

Organisaziun	Il vischinadis ein parts dalla vischnaunca. La vischnaunca sa delegar ad els dretgs ed obligaziuns. Il vischinadis ein obligai da fixar lur organisaziun en in uorden da vischinadi che sto vegnir approbaus dalla suprastanza communal.
Persunalitad giuridica	Il vischinadis possedan in'atgna persunalitad giuridica. Els san posseder ed acquistar proprietad en connex cun las incaricas surdadas ad els.

B. Corporaziuns d'aua

Art. 62

Organisaziun	Las corporaziuns d'aua ein parts dalla vischnaunca. Ellas han l'obligaziun da proveder il vischinadis da lur intschess cun aua da beiber ed aua da stizzar fiug. Perencunter han ellas il dretg d'incassar taxas da lur abbonents sin fundament dalla lescha per las contribuziuns d'avertura e las taxas da diever. Las corporaziuns ein obligadas da fixar lur organisaziun en in uorden che sto vegnir approbaus dalla suprastanza communal.
Persunalitad giuridica	Las corporaziuns d'aua possedan in'atgna persunalitad giuridica. Ellas san posseder ed acquistar proprietad en connex cun las incaricas surdadas ad ellas.

C. energia alpina

Art. 63

Provediment d'energia	L'energia alpina ei ina fatschenta publica autonoma dalla vischnaunca. Ella ha l'obligaziun da proveder la vischnaunca da Tujetsch cun energia electrica. La relaziun denter la vischnaunca e l'energia alpina ei reglada en in mandat da prestaziun.
-----------------------	---

VII. CORPORAZIUNS, UNIUNS E FUNDAZIUNS REGIONALAS ED INTERCOMMUNALAS, UFFECIS INTERCOMMUNALS

Art. 64

Appartenenza ad instituziuns

La vischnaunca da Tujetsch appartegn allas suandontas instituziuns.

A. Corporaziuns

- a) Corporaziun Regiun Surselva
- b) Corporaziun Spital regional Surselva
- c) Corporaziun schigientera da gliet Zavrugia
- d) Corporaziun circuit da register funsil Cadi

B. Uniuns

- a) Uniun Spitex Cadi
- b) Uniun da puericultura Surselva

C. Fundaziuns

- a) Fundaziun casa da tgira Sursassiala

D. Uffecis

- a) Uffeci polizia da fiug Sursassiala
- b) Uffeci dil stadi civil Sursassiala

La representanza dalla vischnaunca sedrezza mintgamai tenor las statutas ni las convegnientschas corrispudentas dallas instituziuns. In commember dalla suprastanza communal appartejn per regla ex officio alla representanza.

VIII. SEDRUN PENDICULARAS SA

Art. 65

Participaziun vischnaunca

La vischnaunca separticipescha tenor sias posseivladads al capital d'acziun dallas pendicularas.

Il capital d'acziun dalla vischnaunca vegn representaus entras la suprastanza communal.

Fatschentas cun consequenzas finanzialas per la vischnaunca sco acziunara sedrezzan tenor las cumpetenzas finanzialas dalla constituziun.

La decisiun concernent la vendita d'acziyas en possess dalla vischnaunca sto vegnir suttamessa alla votaziun all'urna, aschilunsch che tala ha per consequenza ina reducziun dil capital d'acziyas dalla vischnaunca sut 51%.

IX. FINANZAS, TAGLIAS ED AUTRAS TAXAS

Art. 66

Facultad communal

Il recav dalla facultad communal e d'autras entradas survescha per ademplir las incumbensas publicas dalla vischnaunca.

La facultad dalla vischnaunca secumpona:

- a) dallas caussas ch'ein en diever public sco vias, piazzas, aua e terren, vid il qual ina proprietad privata ei buca demussada;
- b) dalla facultad administrativa, numnadamein dallas caussas e dils fonds che vegnan mess directamein cun lur substanza el survetsch dall'administraziun. Leutier appartegnan cunzun las casas communalas e da scola, la casa da vegls, ils indrezs per stizzar fiug, ils luvratoris, las piazzas da sport etc.;
- c) dalla facultad d'utilisaziun, numnadamein las alps, las pastiras ed igl uaul;
- d) dalla facultad finanziaria sco capitals, daner blut, pretensiuns, beins immobiliars ed ovras che vegnan salvadas en proprietad dalla vischnaunca pervia da lur valurs da facultad e che vegnan nezegiadas tenor il dretg privat (locaziun, affittaziun e vendita da recavs) ni concedidas en dretgs d'utilisaziun specials.

Art. 67

Principis dalla contabilitad

Il quen communal ei da menar tenor ils principis generals e renconuschi per la contabilitad dall'economia publica.

Entras amortisaziuns regularas ei il quen da facultad da metter sin ina basa solida.

Ils mieds destinai per in intent specific (fonds, fundaziuns e finanziaziuns specialas) duein vegnir separai enteifer il quen communal ed administrai conform a lur intent.

Rendaquen

Il quen da facultad ed il quen administrativ ensemen cun il rapport dalla cumissiun da gestiun ein da presentar al cussegl da vischnaunca sil pli tard entochen ils 30 da zercladur.

Preventiv	<p>Il preventiv ed ils peis da taglia per igl onn da quen ein da presentar alla radunonza da vischnaunca per approvaziun sil pli tard entochen ils 31 da december digl onn precedent.</p>
Plan da finanzas	<p>Il plan da finanzas ed investiziuns cuntegn las investiziuns approximativas e la finanziaziun a media vesta. La suprastonza communal informescha la radunonza da vischnaunca davart il plan da finanzas.</p>
	<p>Art. 68</p>
Taglias e taxas	<p>La vischnaunca cuviera siu basegn finanziel cunzun cun taglias, cul recav dalla facultad sco era cun contribuziuns e taxas.</p>
	<p>Art. 69</p>
Taxas d'utilisaziun e contribuziuns vid ils cuosts	<p>Per conceder las utilisaziuns incassescha la vischnaunca taxas d'utilisaziun ni tscheins d'affittaziun.</p> <p>Ultra da quei sa la vischnaunca incassar dallas personas autorizadas contribuziuns adequatas vid ils cuosts per las utilisaziuns, dallas qualas ellas han effectivamein fatg diever.</p> <p>Sco recumpensa per utilisaziuns sin fundament da concessiuns ni lubientschas per in'utilisaziun publica augmentada incassescha la vischnaunca taxas che corrispundan per regla alla valur dall'utilisaziun.</p>
	<p>Art. 70</p>
Taxa da cura e taxa per promover il turissem	<p>Per promover il turissem incassescha la vischnaunca ina taxa da cura ed ina taxa per promover il turissem.</p> <p>Las entradas astgan buca vegnir utilizadas per la finanziaziun d'incumbensas ordinarias dalla vischnaunca.</p> <p>L'execuziun succeda a norma dalla lescha davart la taxa da cura e la taxa per promover il turissem.</p>
	<p>Art. 71</p>
Contribuziun da preferenza (perimeter)	<p>Eregia la vischnaunca ovras ni indrezs che portan a certas personas in avantatg special ni entras las qualas la facultad vegn augmentada en valeta, sa ella pretender da questas ina contribuziun als cuosts dall'ovra.</p> <p>La procedura succeda a norma dalla lescha communal per las contribuziuns d'avertura e las taxas da diever.</p>

Art. 72

Taxas

La vischnaunca sa incassar dils utilisaders dallas ovras, interpresas e dils indrezs ch'ella ha construiu e ch'ella meina senza taxas ell'altezia fixada els uordens communal respectivs.

Sco indemniziun per certas utilisaziuns dall'administraziun communal ni per interpreter in cert act official (p.ex. conceder lubientschas) sa la vischnaunca incassar taxas administrativas.

L'altezia dallas taxas ei da fixar per regla aschia ch'ella corrispunda alla valur dalla prestaziun furnida e che las expensas ed ils cuosts dalla vischnaunca san vegnir curclai.

Art. 73

Taglias

La vischnaunca incassescha taglias tenor la lescha communal da taglia. Quest decret sto vegnir approbaus dalla regenza.

Subsidiarmein vala per la vischnaunca la legislaziun cantunala da taglia.

X. FATGS DA BASELZIA

Art. 74

Pleiv

Ils dretgs dalla pleiv ein garanti el senn dalla constituziun cantunala. Ella administrescha independentamein sia facultad.

XI. DETERMINAZIUNS FINALAS

Art. 75

Revisiun

La presenta constituziun sa vegnir revedida da tut temps parzialmein ni totalmein, sin fundament d'ina proposta d'iniziativa ni sin proposiziun dalla radunonza da vischnaunca ni dil cussegl da vischnaunca cun il pli dallas vuschs valeivlas.

Art. 76

Vigur

La presenta constituziun entra en vigur igl 1. da schaner 2008.

Ella ei da presentar per approvaziun alla regenza ch'examinescha ella concernent la legalitad. Quei vala per mintga midada ni cumpletaziun dalla constituziun.

Art. 77

Abolir disposiziuns
cuntradictorias

Questa constituziun remplazza quella dils 4 da mars 2001.

Cun l'entrada en vigur da questa constituziun vegnan tut ils conclus dalla vischnaunca che s'opponan a quella aboli.